

POSTANOWIENIE

Dnia 22 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Konrad Wytrykowski

SSN Paweł Zubert

Protokolant Anna Rusak

w sprawie obwinionej adwokat A. G.,
po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na rozprawie w dniu 22 czerwca 2021 r.
kasacji obrońcy obwinionej od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego
Adwokatury w W. z dnia 7 grudnia 2019 r., sygn. akt WSD [...] utrzymującego
w mocy orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w [...]. z dnia
5 września 2019 r., sygn. SD [...]

postanowił:

- I. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,
- II. zasądzić od obwinionej adwokat A. G. na rzecz Skarbu Państwa
kwotę 20 (dwadzieścia) złotych tytułem kosztów postępowania
kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej w [...]. orzeczeniem z dnia
5 września 2019 r., sygn. akt SD (...), po rozpoznaniu sprawy dyscyplinarnej
adwokat A.G., obwinionej o to, że w okresie od wydania prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w P. w sprawie IC (...), tj. od dnia 16 lutego 2013 r. do dnia 15
stycznia 2015 r. nie wydała osobom uprawnionym lokalu nr [x] przy ul. (...) w P., a
w konsekwencji doprowadziła do egzekucji komorniczej i opróżnienia lokalu przez
komornika,

tj. o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 80 ustawy - Prawo o adwokaturze w zw. z § 1 ust. 2 i § 4 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu:

1. uznał obwinioną za winną czynu zarzucanego we wniosku o ukaranie, i za to na podstawie art. 80 ustawy - Prawo o adwokaturze w zw. z art. 81 ust. 1 pkt 3 i art. 82 ustawy – Prawo o adwokaturze w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 grudnia 2014 r. wymierzył jej karę pieniężną w wysokości pięćdziesięciokrotności składki izbowej obowiązującej od dnia 1 lipca 2014 r. (tj. 50 x 120 złotych);
2. na podstawie art. 81 ust. 2 ustawy – Prawo o adwokaturze orzekł wobec obwinionej karę dodatkową zakazu wykonywania patronatu na okres trzech lat;
3. na podstawie ust. 1 lit. a i 2 Uchwały nr 23/2017 Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 1 lipca 2017 r. w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego zasądził od obwinionej zryczałtowane koszty postępowania dyscyplinarnego w wysokości 3 000 złotych za dochodzenie dyscyplinarne na rzecz Izby Adwokackiej w [...].;
4. na podstawie ust. 1 lit. b i 2 Uchwały nr 23/2017 Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 1 lipca 2017 r. w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego w wysokości 3 000 złotych w postępowaniu przed sądem dyscyplinarnym I instancji na rzecz Izby Adwokackiej w [...].

Odwołanie od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w [...], wniósł obrońca obwinionej. Zaskarżył orzeczenie w całości i zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy oraz błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia.

1. art. 4, 7 kpk oraz 410 kpk przez dowolną, a nie swobodną ocenę zgromadzonego materiału dowodowego w sprawie, w zakresie czynu popełnionego przez obwinioną w sytuacji gdy korzystała ona ze swoich uprawnień w postępowaniu cywilnym (zabezpieczenia roszczenia w postępowaniu w sprawie XII Co (...)), przekazała dobrowolnie klucze do lokalu Komornikowi Sądowemu, a w sprawie nie doszło do przymusowego opróżnienia lokalu, bowiem został on wcześniej dobrowolnie opuszczony i wydany przez obwinioną, co skutkowało błędnym ustaleniem stanu faktycznego sprawy,
2. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, że obwiniona nie wydała osobom uprawnionym lokalu w sytuacji, gdy przekazała klucze komornikowi sądowemu, a komornik nie wykonał czynności opróżnienia lokalu, co zostało również potwierdzone prawomocnym postanowieniem sądu w wyniku rozpoznania skargi na czynności komornika (obniżenie kosztów egzekucji w sprawie II Co (...)),
3. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, że obwiniona nie wydała lokalu w sytuacji, gdy obwiniona dobrowolnie opuściła lokal w dniu 12.01.2014r. podejmując zarazem próbę polubownego wydania go małżeństwu H., a tym samym najpóźniej 12 stycznia 2014r. nie była ona już w posiadaniu spornego lokalu, co powinno powodować, że komornik i pokrzywdzeni wejdą w jego posiadanie, jednakże z nieznanych przyczyn nie dokonali tego,
4. art. 131 kpk w z zw. z art. 6 kpk poprzez brak prawidłowego zawiadomienia o szeregu czynności, w tym możliwości złożenia wyjaśnień, wypowiedzenia się co do przeprowadzonych dowodów, prawidłowego doręczenia wniosku o ukaranie, bowiem zawiadomienia były wysyłane pod adres, pod którym obwiniona nie przebywała, przy pominięciu przez Sąd faktu, że obrońca informował o prawidłowym adresie do doręczeń, co doprowadziło do niemożności wzięcia przez obwinioną udziału w postępowaniu i naruszenia prawa do obrony wynikającego z art. 6 kpk,

5. art. 167 kpk poprzez brak przeprowadzenia dowodów na wniosek obrońcy obwinionej, które zmierzały do wykazania tego, że obwiniona nie popełniła deliktu dyscyplinarnego, lecz korzystała ze swoich podmiotowych uprawnień w postępowaniu cywilnym, takich jak m.in. złożenie wniosku o zabezpieczenie roszczeń,
1. zwrócenie się do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w P. o informację w jakiej dacie obwiniona wydała Komornikowi dobrowolnie klucze do lokalu (Km (...)),
2. postanowienie Sądu Rejonowego w P. z dnia 11.01.2016r. II Co (...) w przedmiocie ustalenia kosztów postępowania egzekucyjnego,
3. zwrócenie się do Sądu Okręgowego w P. XII Wydziału Cywilnego sygn. XII Co (...) o wydanie postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia roszczenia obwinionej wraz z informacją o dacie upadku tego zabezpieczenia, co doprowadziło do błędnego ustalenia stanu faktycznego w sprawie.

W przypadku nieuwzględnienia w/w zarzutów obrońca podniósł zarzuty naruszenia prawa materialnego, które miało wpływ na wynik sprawy.

1. art.80 Prawa o adwokaturze w zw. z §1 ust.2 i §4 ZZZAiGZ poprzez ukaranie obwinionej w sytuacji, gdy nie popełniła ona deliktu dyscyplinarnego, bowiem konflikt pomiędzy nią a pokrzywdzonymi miał miejsce w postępowaniu cywilnym, a obwiniona korzystała z narzędzi przysługujących jej w tym postępowaniu m.in. z zabezpieczenia roszczeń, co powodowało, że nie mogła ona popełnić deliktu dyscyplinarnego,
2. art. 80 Prawa o adwokaturze w zw. z art. 81 ust. 1 pkt 3 i art.82 tejże ustawy poprzez wymierzenie kary pieniężnej, zamiast łagodniejszej kary w sytuacji, gdy obwiniona do tej pory nie była karana, współpracowała z Rzecznikiem Dyscyplinarnym (o ile była prawidłowo zawiadomiona, a z jej wyjaśnień wynika, że cała sprawa miała jedynie wymiar prywatny),

3. art. 81 ust.2 Prawa o adwokaturze poprzez wymierzenie kary zakazu wykonywania patronatu w sytuacji, gdy nie zaistniały żadne przesłanki aby taką karę wymierzyć,
4. ust.1 lit a i 2 uchwały nr 23/2017 NRA z 1 lipca 2017r. w sprawie kosztów postępowania poprzez zasądzenie wysokiej kwoty kosztów w sytuacji, gdy nie została wzięta pod uwagę sytuacja finansowa obwinionej, a także ze względu na nieprawidłowe wyliczenie tych kosztów,
5. art. 88 ust. 1 ustawy Prawo o adwokaturze poprzez brak umorzenia postępowania w sytuacji, gdy postępowanie nie zostało wszczęte w okresie 3 lat od popełnienia deliktu, co powoduje przedawnienie czynu objętego wnioskiem o ukaranie,
6. art. 88 ust. 2 ustawy Prawo o adwokaturze w sytuacji, gdy w przypadku prawidłowo ustalonego stanu faktycznego Sąd I instancji ustaliłby, że czyn zakończył się najpóźniej 12.01.2014r. co powinno skutkować umorzeniem postępowania z powodu przedawnienia (upływ 5 lat).

Obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uniewinnienie obwinionej, ewentualnie uchylenie orzeczenia i umorzenie postępowania.

Odwołanie zawiera także wniosek o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów w postaci:

1. zwrócenia się do Komornika Sądowego - sygn. akt Km (...) o informację w jakiej dacie obwiniona wydała Komornikowi klucze do lokalu,
2. postanowienia SR w P. z 11.01.2016r. II Co (...) w przedmiocie kosztów egzekucji,
3. zwrócenie się do SO w P. o wydanie postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia roszczeń obwinionej wraz z informacją o dacie upadku zabezpieczenia (XII Co (...)).

Orzeczeniem z dnia 7 grudnia 2019 r., sygn. akt WSD (...), Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury, przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Adwokatury, adwokata M. K., w sprawie dyscyplinarnej obwinionej adwokat A.G. z odwołania obrońcy obwinionej od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w [...]. z dnia 5 września 2019 r., sygn. SD (...), na podstawie art. 95n ustawy – Prawo o adwokaturze w zw. z art. 437 § 1 k.p.k.:

1. utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie;
2. zasądził, na podstawie art. 95l ustawy – Prawo o adwokaturze w zw. z ust. 1 pkt c Uchwały Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 1 lipca 2017 r., w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego, od obwinionej zryczałtowane koszty postępowania drugoinstancyjnego w wysokości 1 000 złotych na rzecz Naczelnej Rady Adwokackiej.

W dniu 1 czerwca 2020 r. do Wyższego Sądu Dyscyplinarnego KIRP wpłynęła kasacja obrońcy obwinionej, adwokata W.C. z dnia 29 maja 2020 r. (błędna data 2019 r.) złożona od orzeczenia WSDA z dnia 7 grudnia 2019 r., w sprawie WSD (...), Obwiniona wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości.

Zarzuciła zaskarżonemu orzeczeniu rażące naruszenie przepisów prawa, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a to:

1. art. 450 § 3 k.p.k. w zw. z art. 117 § 1 k.p.k. oraz art. 6 k.p.k., poprzez błędne uznanie, iż nastąpiło prawidłowe doręczenie obwinionej zawiadomienia o terminie rozprawy, a tym samym, że zaistniały warunki do prowadzenia rozprawy odwoławczej pod nieobecność obwinionej, co w konsekwencji doprowadziło do uniemożliwienia obwinionej realizacji przysługującego jej prawa do obrony w postępowaniu odwoławczym, bowiem wszelkie zawiadomienia były wysyłane pod nieistniejący lokal, mimo że obrońca obwinionej wskazał jej prawidłowy adres;

2. art. 131 k.p.k. w zw. art. 6 k.p.k., art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 122 § 1 k.p.k. w zw. z art. 126 §1 k.p.k., art. 433 § 2 k.p.k. poprzez brak prawidłowego doręczenia obwinionej orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego, co powodowało, że nie mogła ona złożyć odwołania, bowiem nie rozpoczął jej biec termin na złożenie odwołania;
3. art. 4 k.p.k., 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę zgromadzonego materiału dowodowego w sprawie w zakresie czynu popełnionego przez obwinioną, w sytuacji, gdy korzystała ona ze swoich uprawnień w postępowaniu cywilnym (zabezpieczenie roszczenia w postępowaniu XII Co (...)), przekazała dobrowolnie klucze komornikowi do lokalu, a w sprawie nie doszło do opróżnienia lokalu, bowiem został on wcześniej dobrowolnie opuszczony przez obwinioną, co zostało również potwierdzone przez Sąd po rozpoznaniu skargi na czynność komornika (obniżenie kosztów egzekucji - sygn. akt II Co (...));
4. art. 80 prawa o advokaturze w zw. z § 1 ust. 2 i 4 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Wykonywania Zawodu poprzez ukaranie obwinionej, w sytuacji, gdy nie popełniła ona deliktu dyscyplinarnego, bowiem konflikt pomiędzy nią a pokrzywdzonymi miał miejsce w postępowaniu cywilnym, a obwiniona korzystała z narzędzi przysługujących jej w postępowaniu cywilnym, m.in. z zabezpieczenia jej roszczenia, co powodowało, że nie mogła ona popełnić deliktu dyscyplinarnego.

Wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury.

Argumentacja Sądu Najwyższego

Sąd Najwyższy zważył, co następuje,

Kasacja jest niezasadna w stopniu oczywistym i jako taka podlega oddaleniu.

Na etapie dochodzenia dyscyplinarnego, tj. do czasu umorzenia postępowania przez rzecznika dyscyplinarnego i po uchyleniu tego postanowienia przez sąd dyscyplinarny, obwiniona brała udział aktywny udział w postępowaniu. W tej fazie, zaszła sytuacja w której organy dyscyplinarne nie powzięły wiedzy o tym, iż obwiniona przeprowadziła się i dostarczały korespondencję pod adres niewłaściwy. Po podjęciu postępowania dyscyplinarnego, obwiniona zdecydowała o zaprzestaniu brania udziału w postępowaniu i swoim obrońcą ustanowiła adwokata W. C., który też – jako że wykonuje obowiązki zawodowe w tym samym miejscu co obwiniona – miał nieskrępowaną możliwość odbierania korespondencji wynikającej z prowadzonego postępowania. Ponadto, organy dyscyplinarne przesyłały tę korespondencję na prywatny adres obwinionej ponieważ upoważnienie nie obejmowało doręczeń pism kierowanych do obwinionej. W fazie sądowej, a ściślej w postępowaniu pierwszoinstancyjnym obrońca obwinionej o terminach posiedzeń był zawiadamiany prawidłowo, zaś sama obwiniona poprzez brak odbioru doprowadziła do sytuacji pozostawienia pism w aktach ze skutkiem doręczenia. Orzeczenie pierwszoinstancyjne, wydane pod nieobecność obwinionej, zostało skutecznie doręczone jej obrońcy, w przypadku obwinionej – na skutek jej zachowania – pozostawione w aktach ze skutkiem doręczenia. Jeśli zaś idzie o postępowanie przed sądem drugiej instancji, zarówno obwiniona jak i jej obrońca zostali powiadomieni prawidłowo (k. 12a akt WSD i k. 34-35 akt WSD). Sąd Najwyższy uważa zatem, iż prawo obwinionej do obrony było zrealizowane w pełni, a jedynie ona sama uchylała się od efektywnego z niego skorzystania.

Drugi zarzut kasacyjny jest immanentnie złączony z zarzutem pierwszym i jak ustalił Sąd Najwyższy jest zarzutem nieprawdziwym. Adresem właściwym do doręczania pism obwinionemu adwokatowi w postępowaniach dyscyplinarnych jest adres jego kancelarii i ten nie powinien budzić wątpliwości. Dopiero dnia 19 stycznia 2021 r. obrońca obwinionej zawiadomił organy dyscyplinarne o zmianie adresu kancelarii swojej mocodawczyny (k. 84-85 akt WSD). Obrońca obwinionej nie może zatem powoływać się na zmianę adresu kancelarii swojej klientki, skoro – wespół z obwinioną - nie uczynił zadość temu obowiązkowi we wcześniejszym czasie. Takie zachowanie ocenić należy jako przejaw obstrukcji procesowej.

Trzeci zarzut kasacyjny stanowi polemikę z ustaleniami faktycznymi sądów obydwu instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym analiza okoliczności faktycznych. Sąd drugiej instancji precyzyjnie wskazał, że mimo zabiegów obwinionej – klucze do lokalu nie pasowały, a zatem z pragmatycznego punktu widzenia działanie obwinionej nie stanowiło żadnego ułatwienia tak dla pokrzywdzonych, jak i dla komornika. Komornik był zmuszony skorzystać z pomocy ślusarza, a co za tym idzie, zaszedł skutek taki jakby klucze przekazane nie zostały.

Analizując ostatni z zarzutów kasacyjnych, należy zwrócić uwagę, że obwiniona pomyliła w tym zakresie reżim postępowania dyscyplinarnego z reżimem postępowania karnego. Otóż, postępowanie dyscyplinarne nie dotyka li tylko czynów zagrożonych karą przez Kodeks karny lub inne ustawy karne. Oczwistym jest, że w większości o ile nie we wszystkich przypadkach popełnienia przestępstwa przez adwokata, czyn ten wypełnia również znamiona przewinienia dyscyplinarnego. Jednakże, katalog czynów stanowiących przedmiot postępowania dyscyplinarnego jest znacznie szerszy i nie sposób zamknąć go w formę *numerus clausus*. Spór w postępowaniu cywilnym i wynikające z tego czynności podejmowane nawet w ramach prawa nie chronią profesjonalnego pełnomocnika, jakim jest adwokat czy radca prawny przed odpowiedzialnością dyscyplinarną za czyny co prawda dozwolone, ale naganne od strony etycznej. Sąd Najwyższy nie ma najmniejszej wątpliwości, że uruchomienie egzekucji komorniczej, w sytuacji, w której nie było to konieczne, a wystarczyło jedynie dochować warunków umowy (*pacta sunt servanda*) stanowi delikt dyscyplinarny polegający chociażby na złamaniu tej niebagatelnej zwłaszcza w stosunkach prawnych zasady. Sąd Najwyższy nie wspomniał już o wygenerowaniu dodatkowych, zupełnie zbędnych kosztów związanych ze wspomnianą egzekucją (k. 633). Zachowanie obwinionej doprowadziło pokrzywdzonych do stanu niepewności prawnej i należy je w takiej sytuacji ocenić jako bardzo dalekie pod względem etycznym od tego, jakiego oczekiwaloby się od adwokata w relacjach tego typu. Sąd Najwyższy przypomina, że normy wyrażone w przepisach etyki zawodowej stanowią standardy, wyznaczające wzorcową powinność zachowania adwokata, tak w życiu zawodowym jak i prywatnym. Nie ulega wątpliwości, że takie reguły postępowania

powinny być skrupulatnie przestrzegane w przypadku świadczenia pomocy prawnej, która jest przedmiotem zawodowej działalności adwokata. Niedopuszczalne jest zatem jakiegokolwiek zachowanie przedstawiciela danego zawodu prawniczego, które choćby w najmniejszym stopniu wykazuje lekceważący stosunek tak do klienta, jak i do sądu czy innych organów wymiaru sprawiedliwości (postanowienie SN z dnia 11.06.2019 r., sygn. akt II DSI 16/19, OSN ID nr 2/2020, s. 131). W niniejszym orzeczeniu Sąd Najwyższy decyduje się pójść dalej i – zdaniem niniejszego składu orzekającego – biorąc pod uwagę obowiązek przestrzegania przez adwokatów reguł etycznych także w życiu prywatnym, nie widzi powodu by nie rozszerzyć tezy wspomnianego orzeczenia na osoby, które łączy z adwokatem jakiegokolwiek stosunek prawny, zwłaszcza umowny. Jeżeli adwokat zachowuje się niezgodnie z zasadami etyki zawodowej w relacjach umownych i wobec kontrahentów, podważa zaufanie do zawodu adwokata i jego piastunów *in gremio*. Przejawami postępowania adwokata, które naruszają godność zawodu adwokackiego są wszystkie te zachowania, które albo go poniżają w oczach opinii publicznej albo też podrywają zaufanie do zawodu (wyrok SN z 25.06.2019 r., sygn. akt II DSI 14/19, OSN ID nr 2/2020, s. 143). Zdaniem Sądu Najwyższego taka sytuacja zachodzi w niniejszym stanie faktycznym i nie ma powodu do uwolnienia obwinionej od odpowiedzialności dyscyplinarnej w tym zakresie.

Reasumując, Sąd Najwyższy stwierdza, że w postępowaniu dyscyplinarnym prowadzonym przeciwko adwokat A.G. nie doszło do uchybień zasługujących na pozbawienie mocy prawnej orzeczenia o ukaraniu, zaś sama wymierzona kara jest sprawiedliwa i stanowi adekwatną odpłatę za niewątpliwe naruszenie przez obwinioną godności zawodu adwokata.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Najwyższy – Izba Dyscyplinarna orzekł jak w sentencji.